

Vergaderjaar 2020–2021

35 445

Goedkeuring van de op 18 februari 2017 te München tot stand gekomen Samenwerkingsovereenkomst inzake partnerschap en ontwikkeling tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Islamitische Republiek Afghanistan, anderzijds (Trb. 2017, 45)

A

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE ZAKEN, DEFENSIE EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING ¹

Vastgesteld 30 november 2020

Het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel geeft de commissie aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

Situatie in Afghanistan

De leden van de **GroenLinks**-fractie merken op dat Afghanistan zich op dit moment in een zeer precaire positie bevindt. Bijna twintig jaar na de aanval van de Verenigde Staten op Afghanistan en het verdrijven van de Taliban zijn de Verenigde Staten en de Taliban in maart jongstleden tot een overeenkomst gekomen die het vertrek van de Amerikaanse troepen uit Afghanistan regelt. Als gevolg van deze overeenkomst zijn sinds 12 september 2020 vredesbesprekingen gaande tussen de Afghaanse regering en de Taliban.

Sinds de start van deze besprekingen is het geweld door de Taliban tegen het Afghaanse leger, de politie en onschuldige burgers enorm toegenomen. Statistieken van de VN en van NGO's spreken van 6000 burger-slachtoffers in ruim een half jaar. Hoe groot schat de Nederlandse regering de kans op een duurzame vrede met de Taliban gezien de enorme geweldsexplosie die deze dagen gaande is, zo vragen de leden van de GroenLinks-fractie? Hoe beoordeelt de regering de toename van geweld door de Taliban en de weerbaarheid van de Afghaanse veiligheidstroepen? Welke rol spelen de aanwezige NAVO-militairen in Afghanistan in het bestrijden van het geweld door de Taliban nu? Herhaaldelijk hebben de woordvoerders van de Taliban in hun openbare uitingen duidelijk gemaakt dat zij geweld en terrorisme tegen de

¹ Samenstelling: Faber-van de Klashorst (PVV), Ganzevoort (GL), Van Apeldoorn (SP), (voorzitter), Van Dijk (SGP), Jorritsma-Lebbink (VVD), Knapen (CDA), Oomen-Ruijten (CDA), Kooile (PvdA), Teunissen (PvdD), Van Rooijen (50PLUS), Arbouw (VVD), Van Ballekom (VVD), (1e ondervoorzitter), Beukering (FvD), Bezaan (PVV), Dittrich (D66), Gerbrandy (OSF), Huizinga-Heringa (CU), (2e ondervoorzitter), Karimi (GL), Kluit (GL), Moonen (D66), Otten (Fractie-Otten), Van Pareren (FVD), Vos (PvdA) en Van Wely (FVD).

Afghaanse bevolking gebruiken om de onderhandelaars van de Afghaanse regering tot concessies te dwingen. Onder andere zijn zij niet bereid de legitimiteit van het sinds 2001 opgebouwde democratisch systeem van Afghanistan, hoe gebrekkig dit ook mag zijn, te accepteren en pleiten zij voor een terugkeer naar het Islamitische Emiraat van Afghanistan. Kan de regering op verzoek van de leden van de GroenLinks-fractie duidelijk maken op welke manier de Afghaanse regering wordt ondersteund in onderhandelingen met de Taliban? Hoe hebben Nederland en de EU aan de Taliban duidelijk gemaakt dat mensenrechten, inclusief vrouwenrechten, de *rule of law*, *good governance* en democratische verkiezingen voorwaarden zijn voor financiële steun en samenwerking met welke Afghaanse regering dan ook? Op welke manier zijn de EU en Nederland betrokken bij de vredesonderhandelingen?

Wat is de analyse van de regering over de relatie tussen de Taliban en Al-Qaida, zo vragen de leden van de GroenLinks-fractie? Wil de regering de beschikbare informatie met de Eerste Kamer delen over de relatie tussen de Taliban en Al-Qaida? Welke analyse heeft de regering gemaakt over hoe Al-Qaida van deze overeenkomst kan profiteren, mocht de Taliban weer onderdeel van de regering worden in Afghanistan? Welke geldigheid heeft dit verdrag mocht de Taliban een beperking van mensenrechten en vrouwenparticipatie weten te bereiken in de lopende vredesonderhandelingen met Afghanistan? Wordt de overeenkomst opgezegd wanneer, als resultaat van de vredesonderhandelingen, rechtsstatelijkheid en mensenrechten in Afghanistan teruggedraaid worden?

Donorconferentie

De leden van de **GroenLinks**-fractie constateren dat op 23 en 24 november 2020 een donorconferentie heeft plaatsgevonden voor Afghanistan. Wat zijn de uitkomsten van deze conferentie? Welke toezeggingen hebben de EU en Nederland gedaan aan Afghanistan? Welke voorwaarden ten aanzien van mensenrechten, vrouwenparticipatie en persvrijheid zijn geformuleerd ten aanzien van de relatie met en hulp aan Afghanistan?

Migratie

In het verdrag wordt ook gesproken van samenwerking op het gebied van migratie. Gezien de enorme geweldsexplosie in de afgelopen maanden en de massieve verslechtering van de veiligheid in Afghanistan, gaan de leden van de **GroenLinks**-fractie ervan uit dat er geen uitgeprocedeerde vluchtelingen uit Afghanistan gedwongen worden teruggestuurd naar Afghanistan. Kan de regering duidelijk aangeven wat het beleid en de praktijk in Nederland is ten aanzien van het terugsturen van vluchtelingen naar Afghanistan? Welke verandering zal de inwerkingtreding van dit verdrag kunnen brengen in het migratie- en/of vluchtelingenbeleid van Nederland ten aanzien van Afghanistan en Afghaanse vluchtelingen?

Eerdere Nederlandse inzet

Hoe verhoudt de Nederlandse inzet inzake deze de samenwerkingsovereenkomst met Afghanistan zich tot haar eerdere inzet in Afghanistan, zoals bijvoorbeeld inzake de ontwikkeling van infrastructurele opbouwwerkzaamheden en de participatie van meisjes in het onderwijs? Is het correct dat Nederland haar financiering voor de landbouwhogeschool NAEC in Kabul gaat stopzetten, zo vragen de leden van de **GroenLinks**-fractie? Sinds de opening in 2011 studeerden 1.080 studenten af aan het NAEC, onder wie 212 meisjes, alsmede 650 leraren van lagere agrarische scholen in de provincies. Erkent de regering dat dergelijke initiatieven de

basis vormen voor de wederopbouw van Afghanistan, net als een goed gestutte rechtsorde? Welke spillover effecten ziet de Nederlandse regering bij deze ontwikkeling in relatie tot de huidige samenwerkingsovereenkomst?

Ratificatie

Dit verdrag wordt al gedeeltelijk uitgevoerd, zo merken de leden van de **GroenLinks**-fractie op. Welke veranderingen zullen plaatsvinden in vergelijking met de huidige praktijk na ratificatie door alle EU-lidstaten? Hoeveel lidstaten hebben het verdrag al geratificeerd?

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking zien de memorie van antwoord van de regering met belangstelling tegemoet.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking,
Van Apeldoorn

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking,
Van Luijk